

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
RT I 1993, 26, 442

Kollektiivse töötüli lahendamise seadus

Vastu võetud 05.05.1993

(õ) 4.12.2008 17:30

Välja kuulutatud
Vabariigi Presidendi 21. mai 1993. a.
otsusega nr. 102

I peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse ülesanne

Käesolev seadus reguleerib kollektiivse töötüli lahendamisening streigi ja töösulu väljakuulutamise ning korraldamisekorda.

§ 2. Mõisted

- (1) Kollektiivne töötüli on lahkavamus tööandja võitööandjate ühingu või liidu ja töötajate või töötajate ühingu või liidu vahel tööseaduste kohaldamisel töötajaskonna suhtes, kollektiivlepingute sõlmimisel, täitmisel ja muutmisel.
- (2) Streik on töökatkestus, mis toimub töötajate võitööandjate ühingu või liidu algatusel, saavutamaks tööandjalt võitööandjate ühingult või liidult järeleandmisi seaduslikest tööalastes nõudmistes.
- (3) Töösulg on töökatkestus tööandja või tööandjate ühingu või liidu algatusel, saavutamaks töötajatelt või nende ühingult või liidult järeleandmisi seaduslikes tööalastes nõudmistes.

§ 3. Kollektiivse töötüli pooled

- (1) Kollektiivse töötüli poolteks on tööandja võitööandjate ühing või liit ning töötajad või töötajate ühing või liit.
- (2) Töötajaid, töötajate ühingu või liitu esindab nendepoolt volitatud isik (edaspidi töötajate esindaja).
- (3) Tööandjat, tööandjate ühingu või liitu esindab nendepoolt volitatud isik (edaspidi tööandja).

§ 4. Töötajate ja tööandjate nõudmiste esitamine

Töötajate ja tööandjate nõudmised esitatakse teiselepoolele kirjalikult.

§ 5. Nõudmiste läbivaatamine

- (1) Tööandja, samuti töötajate esindaja on kohustatud esitama nõudmised läbi vaatama seitsme kalendripäeva jooksul nende esitamise päevast arvates ja teatama oma otsusest nõudmiste esitajale kirjalikult järgmisel päeval pärast otsustamist.
- (2) Nõudmiste läbivaatamise juurde võib kutsuda nõudmisiesitanud poole esindajaid ja välja nõuda asja sisuliseks lahendamiseks vajalikke dokumente.

§ 6. Töötulist teatamine

Pooled pöörduvad kirjalikult riikliku lepitaja poole, kuuläbirääkimiste käigus kokkulepet ei saavutata ning tekib töörahukatkemise oht.

§ 7. Töötüli lahendamine tööandjate liidu ja töötajate liidu poolt

- (1) Töötulide korral, mis käsitlevad tööseaduste kohaldamist, tööandjate ja töötajate või nende ühingute vaheliste kollektiivlepingute sõlmimist, täitmist ja muutmist, võivad tööandja ja töötajate esindaja omavahelise kokkuleppemittesaavutamisel pöörduda tööandjate liidu ja töötajate liidupoole.
- (2) Tööandjate liit ja töötajate liit moodustavad töötülahendamiseks pariteetsel alusel komisjoni kolme päeva jooksul, arvates avalduse laekumisele järgnevast päevast, millest teatakse riiklikule lepitajale.
- (3) Tööandjate liidu ja töötajate liidu vahel saavutatud kokkulepe on vaidlevatele pooltele kohustuslik.

II peatükk

LEPITAMINE

§ 8. Lepitaja

- (1) Lepitaja on erapooletu asjatundja, kes aitab töötüli pooltel leida neid rahuldavat lahendust.
- (2) Lepitaja on riiklik ja paikkondlik. Lepitajapõhimääruse kinnitab Vabariigi Valitsus.
- (3) Riikliku lepitaja nimetab ametisse Vabariigi Valitsus Sotsiaalministeeriumi, tööandjate liitude ja töötajate liitude ühise kokkuleppe alusel.
- (4) Riiklik lepitaja määrab töötüli lahendamiseks paikkondliku lepitaja, kooskõlastades selle eelnevalt kohaliku omavalitsusega, või võtab töötüli oma menetlusse. Tööandjate liitude ja töötajate liitude vahelisi töötülisid lahendab riiklik lepitaja.
- (5) Paikkondliku lepitaja vabastamisel oma ülesannet täitmise ajaks põhitööst hüvitatakse talle saamata jäänud töötasu seaduses ettenähtud korras.

§ 9. Lepitaja ülesanne

Lepitaja ülesandeks on poolte lepitamine. Lepitaja selgitab välja töötüli põhjused ja asjaolud ning pakub välja lahendusi.

§ 10. Lepitaja õigused

- (1) Lepitajal on õigus kutsuda pooli osa võtma lepitus-toimingutest.
- (2) Lepitajal on õigus kaasata oma töösse asjatundjaid või eksperte ning pädevaid ametiisikuid, kellele põhitööst vabastamise korral hüvitatakse saamata jäänud töötasu seaduses ettenähtud korras.

§ 11. Poolte lepitamine

- (1) Leppimine toimub lepitaja vahendusel või lepitaja omapoolse ettepaneku alusel. Lepitaja ettepanekule peavad pooled vastama kolme päeva jooksul.
- (2) Pooled on kohustatud osa võtma lepitustoimingutest, saatma lepitustoimingutele oma täievolilised esindajad ning esitama asja sisuliseks lahendamiseks vajalikud dokumendid lepitaja poolt määratud ajaks.
- (3) Leppimine vormistatakse protokolliga, millele kirjutavad alla poolte esindajad ja lepitaja. Protokoll koostatakse ka siis, kui kokkulepet ei saavutata.
- (4) Allkirjutatud protokollis sisalduv leppimine on pooltele kohustuslik ja jõustub allkirjutamise hetkest, kui ei ole kokku lepitatud teises tähtajas.
- (5) Lepitaja ja töötüli lahendamisest osavõtjad peavad hoidma neile lepitustoimingute käigus teatavaks saanud tootmis-, äri- või ametisaladusi.

§ 12. Töötüli lahendamine kohtus

- (1) Kui tööandjate liit ja töötajate liit tööseadustekohaldamise ja kollektiivlepingu tingimuste järgimise kohtakokkulepet ei saavuta, on neil õigus pöörduda töötüli lahendamiseks kohtusse.
- (2) Streigi või töösulu korraldamine on keelatud kohtuspeõrdumise päevast kuni kohtuotsuse langetamiseni.

§ 13. Streigi ja töösulu õiguse tekkimine

- (1) Töötajatel, töötajate ühingul või liidul tekib õiguskorraldada töötüli lahendamiseks streik, tööandjal, tööandjate ühingul või liidul aga töösulgu üksnes siis, kui töörahu kohustusei kehti, kui käesolevas seaduses ettenähtud lepitusprotseduurid on täidetud, kuid leppimist ei ole saavutatud või ei peetasaavutatud kokkuleppest kinni või ei täideta kohtuotsust.

(2) Streigi või töösulu korral on pooled kohustatud taaslustama läbirääkimisi kollektiivses töötulis kokkuleppele jõudmiseks.

III peatükk

STREIK JA TÖÖSULG

§ 14. Otsuse tegemine

- (1) Otsuse streigi korraldamise kohta teeb töötajate üldkoosolek või töötajate ühing või liit.
- (2) Otsuse töösulu korraldamise kohta teeb tööandja.

§ 15. Streigist või töösulust etteteatamine

- (1) Kavandatavast streigist või töösulust on streigi või töösulu korraldaja kohustatud teatama teisele poolele, lepitajale ja kohalikule omavalitsusele kirjalikult vähemalt kaks nädalat ette. Teates näidatakse streigi või töösulupõhjused, täpne algus ja võimalik ulatus.
- (2) Streigist või töösulust on tööandja kohustatud informeerima oma lepingupartnereid ning teisi huvitatud ettevõtteid ja asutusi, samuti massiteabevahendite kaudu üldsust.

§ 16. Streigi juhtimine

- (1) Streiki juhib streigi korraldamise otsuse teinud töötajate üldkoosoleku või töötajate ühingu või liidu poolt volitatud isik või isikud (streigijuht).
- (2) Streigijuht tegutseb Eesti Vabariiki siduvate rahvusvaheliste õigusaktide, Eesti seaduste ja muude õigusaktidening teda volitanud töötajate üldkoosoleku või töötajate ühingu või liidu otsustega ettenähtud õiguste piires, esindab tedavolitanute huve streigi ajal ning informeerib massiteabevahendite kaudu üldsust kollektiivse töötülilahendamise käigust. Nimetatud volitused lõpevad, kui pooled on alla kirjutanud leppimisele (kokkuleppele) kollektiivse töötülireguleerimise kohta, streigi ebaseaduslikuks tunnistamise korralkohtu poolt või streigijuhte volitanute otsuse alusel.
- (3) Oma volituste täitmisel ei ole streigijuhil õigus vastuvõtta otsuseid, mis kuuluvad riigorganite ja valitsusasutuste ja teiste organisatsioonide ning kollektiivse töötüli teise poole pädevusse.
- (4) Streigijuht on kohustatud rakendama meetmeid teise poole vara säilimiseks, seaduslikkuse ja avaliku korratagamiseks ning ta kannab vastutust streigiga kaasnenud õiguserikkumiste ja tekitatud kahjude eest.

§ 17. Töösulu juhtimine

Töösulgu juhitakse tööandja poolt määratud korras.

§ 18. Hoiatus- ja toetusstreigid

- (1) Töötajatel, nende ühingutel või liitudel on õigus korraldada hoiatusstreike kestusega mitte üle ühe tunni.
- (2) Streigis osalevate töötajate toetuseks on lubatud korraldada toetusstreike. Streigi kestuse üle otsustab selle korraldamise kohta otsuse teinud töötajate esindaja, ühing või liit. Toetusstreik ei või kesta üle kolme päeva.
- (3) Kavandatavast hoiatus- või toetusstreigist on töötajate esindaja, ühing või liit kohustatud teatama tööandjale, tööandjate ühingu või liidule ja kohalikule omavalitsusele kirjalikult vähemalt kolm päeva ette.

§ 19. Streigi ja töösulu edasilükkamine või peatamine

- (1) Streigi või töösulu algust võib edasi lükata üks kord: Vabariigi Valitsus riikliku lepitaja ettepanekul ühe kuu või linna- või maakonnavalitsus paikkondliku lepitaja ettepanekul kahe nädala võrra.
- (2) Loodusõnnetuse ja katastroofi korral või nakkushaiguseleviku tõkestamiseks, samuti erakorralise seisukorra ajal on Vabariigi Valitsusel õigus streik või töösulg peatada.

§ 20. Streigist osavõtu vabadus

- (1) Streigist osavõtt on vabatahtlik. Ei ole lubatud takistada streigiga mitteühinenud töötajate tööleasumist.

(2) Keelatud on streigi õhutamine isikute poolt, kes eitöötä ettevõttes, asutuses või muus organisatsioonis, kustöötüli on tekkinud, või kes ei esinda töötäajaid seadusegaettenähtud korras.

§ 21. Streigi korraldamise õiguse piiramine

(1) Streigid on keelatud:

1) valitsusasutustes ja muudes riigiorganites ningkohali-kes omavalitsustes;

2) kaitseväes ja riigikaitseorganisatsioonides, kohtutesning tuletõrje- ja päästeteenistutes.

(2) Käesoleva paragrahvi 1.lõikes nimetatud asutustes jamuudes organisatsioonides lahendatakse kollektiivsed töötüliidläbirääkimiste teel riikliku lepitaja vahendusel või kohtus.

(3) Elanike ja majanduse esmavajadusi rahuldavates ettevõtetes ja asutustes tagab streigi või töösulu kuulutanud organihädavajaliku teenindus- või tootmismahu, mis määratakse kindlakspoolte omavahelise kokkuleppega. Lahkarvamuste korral määrabhädavajaliku teenindus- või tootmismahu riiklik lepitaja, kelleotsus on pooltele kohustuslik.

(4) Elanike ja majanduse esmavajadusi rahuldavateetevõtete ja asutuste loetelu kehtestab Vabariigi Valitsus.

§ 22. Ebaseaduslikud streigid ja töösulud

(1) Streik ja töösulg kohtu tegevuse mõjutamiseks onebaseaduslikud.

(2) Streik ja töösulg, millele ei ole eelnenud läbirääkimisi ja lepitustoiminguid, on ebaseaduslikud.

(3) Streik ja töösulg, mille väljakuulutamisel võikorraldamisel on rikutud käesoleva seadusega kehtestatud kordavõi esitatakse nõudmisi, mis ei ole reguleeritud tööseadustesvõi kollektiivlepingus, on ebaseaduslikud.

§ 23. Streigi või töösulu ebaseaduslikukstunnistamine

(1) Otsuse streigi või töösulu ebaseaduslikuks tunnistamiskohta teeb kohus.

(2) Kohus teeb oma otsuse teatavaks töötüli pooltele jamassiteabevahendite kaudu üldsusele.

IV peatük

LÕPPSÄTTED

§ 24. Streigist osavõtjate ja töösulu korraldajateõigused ja vastutus

(1) Seaduslikust streigist osavõttu ei käsitletatöodistsipliini rikkumisena ja see ei too kaasadistsiplinaarvastutust.

(2) Isikud, kes organiseerivad või jätkavad ebaseaduslikukstunnistatud või peatatud streiki või töösulgu, samuti isikud,kes alustavad (jätkavad) edasilükatud streiki või töösulgumääratud ajast varem, kannavad vastutust seaduses ettenähtudkorras.

(3) Streigi ajal on tööandja algatusel töölepingulõpetamine seaduslikus streigis osalejaga keelatud.

§ 25. Töötasu streigi ja töösulu ajal

(1) Streigi või töösulu aja eest töötäajatele palka eimaksta.

(2) Töötäajale, kes streigist osa ei võta, kuid kes seetõttuei saa oma tööd teha, maksab tööandja tasu samadel alustel kuimitte töötäaja süü tõttu tekkinud tööseisaku aja eest võikollektiivlepingus ettenähtud ulatuses.

(3) Töötäaja, kes ei saanud tööd teha ebaseaduslikukstunnistatud töösulu tõttu, loetakse töölt ebaseaduslikultkõrvaldatuks ja talle makstakse töösulu aja eest keskmisttöötasu.

(4) Töötäajate, töötäajate ühingu või liidu nõuete täielikuvõi osalise rahuldamise korral maksab tööandja streigiväljakuulutanud töötäajatele, töötäajate ühingule või liidulehüvitist poolte vahel kokkulepitavas suuruses.

§ 26. Vastutus ebaseaduslikuks tunnistatud streigivõi töösulu korral

(1) Ebaseaduslikuks tunnistatud streigi korral kannavadstreigi korraldajad vastutust seaduses ettenähtud korras jaulatuses.

(2) Ebaseaduslikuks tunnistatud töösulu korral kannabtöösulu korraldaja vastutust seaduses ettenähtud korras jaulatuses.

§ 27. Kulude katmine

Kollektiivse töötüli lahendamise seadusega seotud kulud katatakse üldiselt pool või need jaotatakse kokkuleppeliselt poolte vahel.

§ 28. Streigi tõttu kaotatud aja tasatöötamine

Kollektiivse töötüli poolte kokkuleppel võivad streigist osavõtnud streigi tõttu kaotatud aja tasa töötada väljaspool tööaega. Streigi tõttu kaotatud aja tasatöötamist ei loeta ületunnitööks ega tööks puhkepäevadel või riiklikel pühadel.

Riigikogu esimees Ü.Nugis

Õiend

Lisatud avaldamisandmed.